

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Fajkarz

(731701)

**Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych
materiałów**

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Fajkarz
(731701)

**Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych
materiałów**

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Fajkarz (731701)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [751]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce autorskie wykonane przez zespół ekspercki.

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania.....	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe.....	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie fajek.....	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Naprawianie i konserwowanie fajek	11
3.4. Kompetencje społeczne.....	11
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.....	13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Fajkarz 731701

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Wytwórca fajek.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 7317 Handicraft workers in wood, basketry and related materials.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011-2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertski:

- Bartłomiej Antoniewski – Bartłomiej Antoniewski Pracownia Fajek Galanteria z Drewna, Przemysł.
- Anna Kaczorowska – PBS Sp. z o.o., Sopot.
- Magdalena Szymczuk – PBS Sp. z o.o., Sopot.
- Tomasz Zembrowski – Henkel Polska Sp. z o.o., Wrocław.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Małgorzata Domańska-Plichta – PBS Sp. z o.o., Sopot.
- Magdalena Jackman – PBS Sp. z o.o., Sopot.
- Ryszard Pieńkowski – PBS Sp. z o.o., Sopot.
- Sebastian Stefański – PBS Sp. z o.o., Sopot.
- Daria Świsulska – PBS Sp. z o.o., Sopot.

Recenzenci:

- Piotr Jakubowski – Tabak Piotr Jakubowski, Gdańsk.
- Zuzanna Markiewicz – Zuzanna Markiewicz Design, Pabianice.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Zbigniew Bednarczyk – Pracownia Fajek Mr. Bróg – Zbigniew Bednarczyk, Przemysł.
- Henryk Worobiec – Cech Rzemiosł Różnych, Przemysł.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU**2.1. Synteza zawodu**

Fajkarz wykonuje, naprawia i konserwuje fajki służące do palenia tytoniu.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania**Opis pracy**

Fajkarz jest zawodem o charakterze artystyczno-produkcyjno-usługowym. Aspekty artystyczne przejawiają się w wykonywaniu zadań związanych z projektowaniem fajek według własnej koncepcji lub wytycznych klienta. Produkcja związana jest z wytwarzaniem fajek według własnych lub gotowych projektów. Natomiast w ramach prowadzonych usług, fajkarz wykonuje naprawy, konserwację, w tym czyszczenie fajek.

Projektując fajkę fajkarz może inspirować się wzorami i kształtami fajek wykonanymi przez innych fajkarzy. Pomimo tego nadal wykonany przez niego wyrób będzie miał niepowtarzalny charakter, gdyż będzie się różnił choćby ułożeniem słoje drzewa, z którego jest wykonany, czy też misternością wykonywanych na powierzchni piany morskiej rzeźb.

Do obowiązków fajkarza należy także wybór materiału na podstawę⁶ oraz ustnik¹² fajki. Do wytwarzania podstawy fajki mogą być użyte takie materiały, jak: drewno z wrzośca¹³, drzew owocowych, czarnego dębu², piana morska⁵, kolba kukurydzy, glina, ceramika, metal. Natomiast ustniki wykonywane są z plastiku lub akrylu¹. Od poprawnego wyboru wysokiej jakości materiału zależy przede wszystkim jakość fajki.

Po dobraniu rodzaju materiału, z którego ma być wykonywana podstawa, fajkarz przystępuje do jego obróbki ręcznej i mechanicznej w celu nadania kształtu zgodnie z projektem. Kolejne etapy prac związane są z wykonywaniem czynności wykończających, m.in. szlifowaniem, lakierowaniem, polerowaniem itp.

Reasumując, celem pracy fajkarza jest wykonywanie fajek według projektów własnych, gotowych lub wynikających z oczekiwań klienta, ich konserwacja oraz naprawa.

Sposoby wykonywania pracy

Fajkarz wykonuje prace ręcznie lub mechanicznie z zastosowaniem odpowiednich narzędzi i urządzeń w zależności od wielkości produkcji. Jego praca polega m.in. na:

- zaprojektowaniu fajki,
- dobieraniu materiału do wykonywania podstawy fajki,
- zaplanowaniu wykonywania poszczególnych operacji technologicznych, efektem których będzie gotowa fajka,
- dobieraniu narzędzi i urządzeń do wykonywania poszczególnych operacji technologicznych,
- umieszczaniu klocka drewna⁴ w uchwycie tokarskim,

- wytaczaniu planowanego elementu,
- nadawaniu kształtu zgrubnego za pomocą szlifierki¹⁰ stołowej z założonych gruboziarnistym papierem ściernym,
- wykonywaniu operacji wykończających fajkę z zastosowaniem szlifierki stołowej z założonym drobnoziarnistym papierem ściernym,
- wykonywaniu polerowania fajki za pomocą polerki⁷ stołowej,
- prowadzeniu kontroli międzyoperacyjnych i ocenianiu jakości wyrobu końcowego,
- wprowadzaniu korekt, w przypadku popełnienia błędu,
- wykonywaniu napraw fajek,
- wykonywaniu renowacji oraz czyszczenia fajek,
- utrzymywaniu we właściwym stanie technicznym narzędzi, urządzeń i maszyn stosowanych do produkcji i napraw fajek.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Fajkarz swoją pracę najczęściej wykonuje w zamkniętych pomieszczeniach w pracowniach artystycznych lub warsztacie.

Pomieszczenia, gdzie wykonywana jest praca, posiadają zazwyczaj oświetlenie dzienne i sztuczne oraz obowiązkowo ze względu na pył z obrabianego drewna i innych materiałów – instalację wentylacyjną. Mogą dodatkowo być wyposażone także w instalację klimatyzacyjną.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Fajkarz w działalności zawodowej wykorzystuje narzędzia do obróbki drewna i innych materiałów stosowanych w produkcji fajek, w tym m.in.:

- narzędzia ręczne (dłuta, pilniki, piły, piłkę do drewna, imadło),
- narzędzia elektryczne (szlifierkę stołową (taśmową), multiszlifierkę, wiertarkę stołową, tokarkę¹¹ do drewna, polerkę stołową),
- przyrządy kontrolno-pomiarowe (wilgotnościomierz do drewna, suwmiarkę),
- materiały eksploatacyjne (papier ścierny o różnym uziarnieniu, tarcze polerskie, wałki szlifierskie, wiertła do drewna, frezy, filce do polerowania),
- narzędzia do sprzątania (miotła, miotłka, szufelka, odkurzacz, mop, wiaderko na wodę itp.).

Organizacja pracy

Fajkarz wykonuje swoją pracę najczęściej samodzielnie. Kontakty z innymi ludźmi są dość ograniczone. Sprowadzają się do kontaktu z klientem w momencie uzgadniania zamówienia oraz podczas jego odbioru lub zakupu gotowej fajki.

Mistrz fajkarstwa z uprawnieniami pedagogicznymi może także przyuczać do zawodu ucznia.

Praca na ogół wykonywana jest zwykle w systemie jednozmianowym, w stałych godzinach.

Praca fajkarza polega na wykonywaniu stałych czynności, jednak ze względu na zmienność asortymentu i surowca wymagana jest zmiana procesów wytwórczych.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Fajkarz w swojej pracy zawodowej może być narażony na zagrożenia powodowane m.in. przez:

- zapylenie pyłem drzewnym lub innym materiałem, z którego jest wykonywana fajka,
- odpryski wiórów drzewnych,
- porażenie prądem od stosowanych narzędzi elektrycznych,
- nieumiejętnego używania narzędzi mechanicznych i związane z tym uszkodzenia ciała,
- wdychanie oparów rozpuszczalników i innych stosowanych środków chemicznych,
- skaleczenia ostrym narzędziem,
- wymuszoną pozycję ciała podczas pracy, która może doprowadzić np. do skrzywienia kręgosłupa, przepuklin,
- pozycję siedzącą i powtarzalność wykonywanych czynności, które mogą doprowadzić do przeciążeń układu mięśniowo-szkieletowego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **fajkarz** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność narządu wzroku,
- sprawność zmysłu dotyku,
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- czucie dotykowe,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk,
- zręczność palców;

w kategorii sprawności i zdolności

- uzdolnienia artystyczne (twórcze),
- uzdolnienia techniczne,
- wyobraźnia przestrzenna,
- zdolność koncentracji uwagi,
- uzdolnienia organizacyjne,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów;

w kategorii cech osobowościowych

- kreatywność,
- dbałość o jakość pracy,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- dokładność,
- rzetelność,
- samokontrola,
- sumienność,

- samodzielność,
- samocena,
- wytrwałość i cierpliwość,
- zamiłowanie do ładu i porządku,
- zainteresowania artystyczne,
- zainteresowania techniczne.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca w zawodzie **fajkarz** pod względem wydatku energetycznego należy do prac średnio ciężkich. Występuje w niej również obciążenie umysłowe, związane np. z analizowaniem, rozwiązywaniem problemów i podejmowaniem decyzji np. w zakresie wykonywania projektu fajki, czy też jej detali.

Osoba podejmująca pracę w zawodzie fajkarz powinna charakteryzować się dobrym stanem zdrowia, w szczególności:

- dobrym wzrokiem (może występować korekcja wad wzroku okularami),
- dobrą sprawnością fizyczną,
- zdolnościami do porównywania lub odróżniania kolorów pod względem odcieni, nasycenia i jasności.

Przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu fajkarz są m.in.:

- choroby układu oddechowego, w tym m.in. przewlekłe choroby płuc, oskrzeli,
- alergie, uczulenia,
- choroby ograniczające ruch rąk lub nóg, np. reumatyczne choroby⁸,
- skłonności do omdleń,
- epilepsja,
- zawroty głowy,
- wady serca uniemożliwiające wykonywanie prac fizycznych.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **fajkarz** przez pracodawców preferowane jest wykształcenie na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadniczej szkoły zawodowej) w zawodach z obszaru kształcenia administracyjno-usługowego.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Pracę w zawodzie **fajkarz** może wykonywać również osoba, która:

- posiada uzdolnienia artystyczne i została przyuczona do zawodu,
- uzyskała doświadczenie w trakcie wykonywania prac w zawodzie,
- odbyła szkolenie w zakresie wykonywania fajek.

Podjęcie pracy w zawodzie fajkarz ułatwiają:

- świadectwo czeladnicze lub dyplom mistrzowski w zawodzie fajkarz, nadawane w ramach kształcenia rzemieślniczego po zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze,
- dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w pokrewnym zawodzie szkolnym stolarz,
- świadectwo potwierdzające kwalifikację AU.15 Wytwarzanie wyrobów stolarskich, w pokrewnym zawodzie szkolnym stolarz.

Dodatkowymi atutami przy zatrudnianiu murarza są m.in.:

- suplementy Europass (w języku polskim i angielskim), wydawane na prośbę zainteresowanego przez Izby Rzemieślnicze oraz Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- certyfikaty lub zaświadczenia potwierdzające nabycie kwalifikacji związanych z projektowaniem, wytwarzaniem oraz naprawą fajek.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Pracownik w zawodzie **fajkarz** ma m.in. możliwość:

- rozpocząć pracę od stanowiska pomocnika, a następnie wraz z nabyciem doświadczenia zawodowego awansować na samodzielne stanowisko (posiadając tytuł czeladnika),
- po nabyciu dalszego doświadczenia zawodowego, kompetencji organizacyjnych i w obszarze kierowania ludźmi – zdobyć tytuł mistrza w zawodzie i nadzorować pracę małego zespołu pracowników,
- posiadając wykształcenie zawodowe w zawodzie pokrewnym stolarz, dalej kształcić się w branżowej szkole II stopnia (w zawodzie technik technologii drewna) lub w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych, a następnie po zdaniu matury i ewentualnym ukończeniu studiów I oraz II stopnia (np. na kierunku technologia drewna), prowadzić własną firmę lub awansować na stanowisko kierownicze,
- rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez kształcenie/szkolenie w zawodach pokrewnych, np. uczestnicząc w kwalifikacyjnych kursach zawodowych,
- doskonalić swoje umiejętności, uczestnicząc w szkoleniach branżowych oraz organizowanych przez pracodawców,
- założyć i prowadzić działalność gospodarczą w zakresie wykonywania fajek.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **fajkarz** istnieje możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych w system nauki zawodu w rzemiośle, który umożliwia zdobycie tytułu czeladnika, a następnie mistrza w zawodzie fajkarz. Dokumentami potwierdzającymi te tytuły są odpowiednio: świadectwo czeladnicze oraz dyplom mistrzowski.

Alternatywnie, Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych przydatnych w zawodzie fajkarz, wchodzących w skład zawodu (pokrewnego) stolarz w zakresie kwalifikacji AU.15 Wytwarzanie wyrobów stolarskich.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **fajkarz** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik technologii drewna ^S	311922
Rzeźbiarz w drewnie	731705
Stolarz ^S	752205
Stolarz galanterii drzewnej	752206
Stolarz mebli artystycznych i wzorcowych	752207
Stolarz meblowy	752208
Frezer drewna	752301
Polerowacz wyrobów z drewna	752306
Strugacz drewna	752307
Szlifierz materiałów drzewnych	752308
Tokarz w drewnie	752310
Wiertacz w drewnie	752312

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **fajkarz** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Przyjmowanie zamówień na wykonanie fajek.
- Z2 Projektowanie modeli fajek.
- Z3 Wykonywanie elementów fajki ręcznie lub maszynowo.
- Z4 Przyjmowanie zamówień na przywracanie użyteczności fajce.
- Z5 Przywracanie użyteczności używanym fajkom.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie fajek

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie fajek obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Przyjmowanie zamówień na wykonanie fajek	
Wiedza – zna i rozumie	Umiejętności – potrafi:
- Rodzaje fajek; - Zasady udzielania porad klientom zainteresowanym zakupem fajki; - Metody komunikacji i zasady negocjacji; - Zasady sporządzania wstępnego szkicu fajki; - Sposoby kalkulacji ceny wykonania fajki; - Sposoby zabezpieczania się na wypadek, gdyby klient zrezygnował z zakupu zamówionej fajki.	- Rozróżniać różne rodzaje fajek; - Doradzać klientowi wybór fajki; - Ustalać podczas rozmowy z klientem niezbędne dane do wykonywania fajki (np. rodzaj fajki, materiał z jakiego ma być wykonywana podstawa); - Sporządzać wstępny szkic fajki; - Sporządzać wstępną kalkulację wykonywania fajki; - Przyjmować od klienta zaliczkę na poczet wykonywanych prac.

Z2 Projektowanie modeli fajek	
Wiedza – zna i rozumie:	Umiejętności – potrafi:
• Zasady dobierania materiału, z jakiego ma być wykonywana fajka; • Zasady sporządzania projektu fajki w formie rysunku; • Zasady pozyskiwania akceptacji przez klienta projektu fajki klientowi i jeśli to konieczne zmian w cenie.	• Dobierać materiał, z jakiego ma być wykonywana fajka; • Wykonywać na podstawie szkicu projekt fajki w formie rysunku w odpowiedniej skali, z uwzględnieniem znajomości sztuki fajkarstwa i posiadanego materiału; • Prezentować projekt fajki klientowi i uzyskać jego akceptację (jeśli takie były uzgodnienia); • Wprowadzać ewentualną korektę do wynagrodzenia za usługę i uzyskiwać na to zgodę klienta.

Z3 Wykonywanie elementów fajki ręcznie lub maszynowo	
Wiedza – zna i rozumie:	Umiejętności – potrafi:
• Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie wytwarzania fajek; • Procedury planowania zakresu prac do wykonywania; • Zasady dobierania materiału, narzędzi i urządzeń niezbędnych do wykonywania fajki; • Zasady kontroli stanu technicznego narzędzi i urządzeń przed ich użyciem; • Procesy technologiczne związane z wykonywaniem fajki, w tym: przycinanie, wytaczanie, nawiercanie, szlifowanie, malowanie, polerowanie itp.; • Zasady dopasowywania ustnika do gniazda czopucha; • Metody wykonywania <u>sygnatury</u>⁹ na powierzchni fajki; • Kryteria oceniania jakości wyrobu końcowego; • Procedury wprowadzania korekt, w przypadku popełnienia błędu.	• Stosować zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie wytwarzania fajek; • Planować na podstawie projektu zakres prac do wykonywania; • Dobierać materiały, narzędzia i urządzenia niezbędne do wykonywania fajki; • Sprawdzać stan techniczny narzędzi i urządzeń przed ich użyciem; • Przyciąć klocek drewna tak, aby można było go odpowiednio zamocować w tokarce; • Wytaczać w przyciętym klocku elementy podstawy fajki (<u>główkę</u>³, szyjkę); • Wykonywać nawiercanie komina oraz kanału dymowego i gniazda czopucha w szyjce; • Dopasowywać ustnik do gniazda czopucha; • Zdejmować na zgrubnej szlifierce resztki klocka, czyli nadać kształt główce fajki; • Wykonywać operacje wykończające powierzchnię fajki z zastosowaniem szlifierki stołowej z założonych drobnoziarnistym papierem ściernym; • Wykonywać polerowanie powierzchni podstawy fajki za pomocą np. polerki stołowej; • Pokryć powierzchnie zewnętrzną fajki bejcą z dodatkiem wosku carnauba; • Wykonywać ostateczną polerkę powierzchni fajki pokrytej bejcą; • Wytłaczać sygnaturę na powierzchni fajki; • Oceniać jakość wyrobu końcowego; • Wprowadzać korekty, w przypadku popełnienia błędu.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Naprawianie i konserwowanie fajek

Kompetencja zawodowa Kz2: Naprawianie i konserwowanie fajek obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Przyjmowanie zamówień na przywracanie użyteczności fajce	
Wiedza – zna i rozumie:	Umiejętności – potrafi:
- Zasady identyfikacji potrzeb klienta w zakresie przywracania użyteczności fajce; - Kryteria oceniania stanu technicznego fajki; - Zasady obliczania kosztów wykonywania usługi; - Metody i techniki negocjacji ceny usługi.	- Identyfikować poprzez rozmowę potrzeby klienta w zakresie przywracania użyteczności fajce; - Oceniać stan techniczny fajki oraz określać zakres prac potrzebnych do wykonywania; - Ustalać koszty wykonywania usługi; - Uzyskiwać akceptacje kosztów przez klienta.

Z5 Przywracanie użyteczności używanym fajkom	
Wiedza – zna i rozumie:	Umiejętności – potrafi:
- Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie przywracania użyteczności używanym fajkom; - Procedury planowania prac do wykonywania na podstawie oceny stanu fajki; - Zasady dobierania materiałów, narzędzi i urządzeń niezbędnych do przywracania użyteczności fajce; - Zasady kontroli stanu technicznego narzędzi i urządzeń przed ich użyciem do celów związanych z przywracaniem użyteczności fajce; - Metody i techniki przywracania użyteczności używanym fajkom, w tym dotyczące: czyszczenia fajki po paleniu, przeprowadzania okresowej renowacji fajki, uzdatniania starych fajek, przeprowadzania napraw czopa, usuwania dziur w kominie i ustniku, naprawiania uszkodzonych fajek; - Kryteria oceniania jakości wykonywanych prac związanych z przywracaniem użyteczności używanym fajkom.	- Stosować zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie przywracania użyteczności używanym fajkom; - Planować na podstawie przeprowadzonej oceny zakres prac do wykonywania; - Dobierać materiał do naprawy fajki zgodny z materiałem fajki naprawianej; - Dobierać i sprawdzać stan techniczny narzędzi i urządzeń niezbędnych do naprawy fajki; - Wykonywać czyszczenie fajki po paleniu; - Przeprowadzać okresową renowację fajki (czyścić ustnik, elementy srebrne, główkę, polerować ustnik i główkę); - Uzdatniać stare fajki (usuwać lakier z zewnętrznej powierzchni, przeprowadzać dezynfekcję, przeczyścić wyciorem kanał dymowy, pomalować i wypolerować); - Przeprowadzać naprawę czopa fajki; - Usuwać dziury w kominie i w ustniku; - Naprawiać uszkodzoną szyjkę; - Oceniać jakość wykonywanych prac pod kątem ich estetyki i zgodności z wyglądem pierwotnym (sprzed naprawy).

3.4. Kompetencje społeczne

Pracownik w zawodzie **fajkarz** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

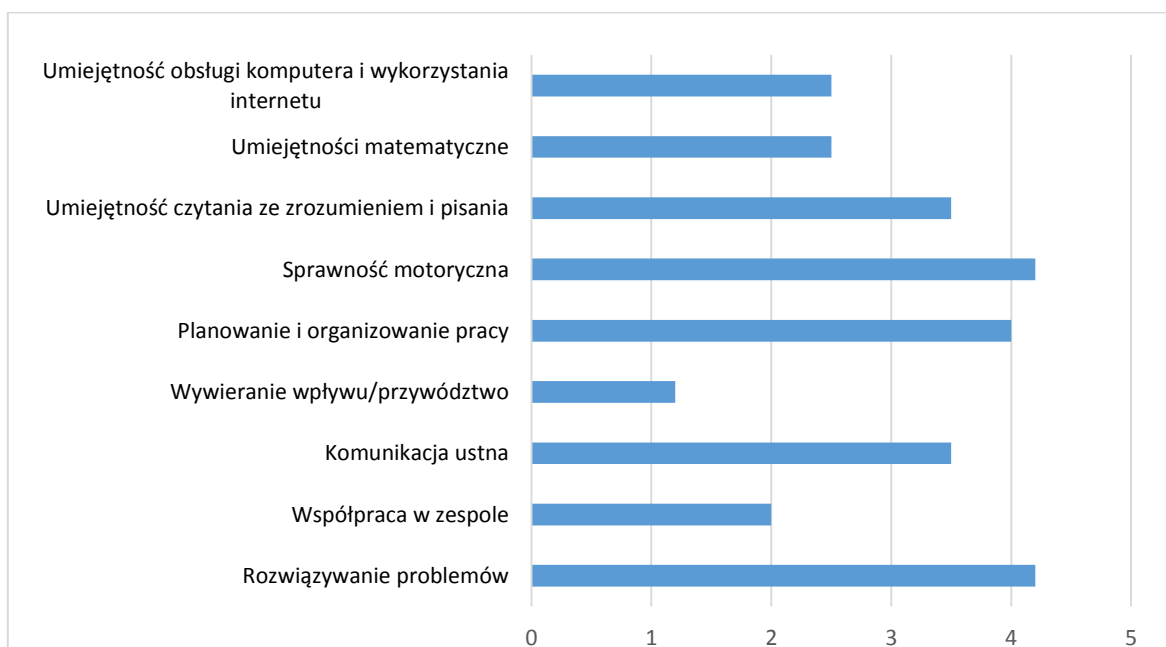
W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań oraz za powierzony sprzęt i narzędzia wykorzystywane na stanowisku pracy podczas wytwarzania, naprawy lub konserwacji fajek.

- Dostosowywania zachowania do zmiennych okoliczności pracy podczas wytwarzania, naprawy lub konserwacji fajek.
- Oceniania i weryfikowania wykonywanych przez siebie prac związanych z wytwarzaniem, naprawą lub konserwacją fajek.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych w zakresie wykonywanych prac ukierunkowanych na wytwarzanie, naprawę lub konserwację fajek.
- Oceniania zagrożenia zdrowia oraz życia i podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia podczas wytwarzania, naprawy lub konserwacji fajek.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami związanymi z wytwarzaniem, naprawą lub konserwacją fajek.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **fajkarz**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **fajkarz**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **fajkarz** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisu kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Głównym miejscem zatrudnienia w zawodzie **fajkarz** są zakłady rzemieślnicze wytwarzające fajki, w których pracownik może podjąć pracę jako uczeń, czeladnik lub mistrz w zawodzie.

Dodatkowym miejscem pracy mogą być sklepy, w których sprzedawane są fajki i akcesoria z nimi związane.

Fajkarz może założyć i prowadzić własną działalność gospodarczą związaną z wytwarzaniem, naprawą lub konserwacją fajek.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) kandydatów do pracy w zawodzie **fajkarz** kształci się w ramach systemu kształcenia rzemieślniczego, który umożliwia nabycie tytułu czeladnika, a następnie mistrza w zawodzie fajkarz.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu fajkarz można uzyskać, podejmując:

- kształcenie w branżowej szkole I stopnia, w zawodzie pokrewnym stolarz,
- szkolenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego w zakresie kwalifikacji AU.15 Wytwarzanie wyrobów stolarskich, w zawodzie pokrewnym stolarz.

Kształcenie w zakresie kwalifikacyjnego kursu zawodowego (dla dorosłych) mogą prowadzić:

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikację wyodrębnioną w zawodzie pokrewnym stolarz potwierdzają (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

Szkolenie

W większości przypadków zakłady rzemieślnicze specjalizujące się w wykonywaniu i naprawie fajek same prowadzą szkolenia kandydatów i pracowników w zawodzie **fajkarz**.

Szkolenia mogą być również oferowane przez:

- Ośrodki Szkolenia Rzemiosła,
- szkoły, ośrodki i centra kształcenia zawodowego oraz inne instytucje działające na rynku usług szkoleniowych w zakresie wykonywania fajek.

Przykładowo tematyka szkoleń może dotyczyć:

- metod i technik wytwarzania różnego rodzaju fajek,
- metod i technik obróbki różnego rodzaju materiałów, z których wykonywane są fajki,
- obsługi urządzeń stosowanych w wytwarzaniu, naprawianiu i renowacji fajek.

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<http://www.zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **fajkarz** mieści się najczęściej w przedziale od wynagrodzenia minimalnego do 3000 zł brutto miesięcznie.

W przypadku rzemieślników prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą może nawet przekroczyć kwotę 5000 zł brutto miesięcznie.

Wysokość wynagrodzenia fajkarza uzależniono jest przede wszystkim od posiadanej marki i wielkości sprzedaży.

Innymi czynnikami, które mogą mieć wpływ na poziom wynagrodzenia w zawodzie fajkarz, są m.in.:

- szczegółowy zakres zadań i obowiązków,
- sytuacja na lokalnym rynku pracy,
- region Polski,
- wielkość aglomeracji,
- wykształcenie i doświadczenie zawodowe oraz uzdolnienia artystyczne,
- koniunktura na rynku fajczarskim.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **fajkarz** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się po zróżnicowanym terenie,
- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza wykonywania bardziej precyzyjnych czynności,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- słabo słyszących, głuchych i głuchoniemych (03-L) pod warunkiem zapewnienia im odpowiedniej pomocy technicznej oraz właściwego przygotowania środowiska i stanowiska pracy np. pod kątem możliwości percepcji sygnałów alarmowych,
- z chorobami psychicznymi (02-P), pod warunkiem, że ich praca – poza wyjątkowymi sytuacjami (wyjazdy, sytuacje kryzysowe w firmie) – nie zaburza im rytmu dnia i nocy oraz jest zachowana zasada równego traktowania pracowników.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO: <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. poz. 89, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Dunhill A.: The Pipe Book. Skyhorse Publishing, New York 2011.
- Gibert i Armengol V.: Prace w drewnie. Arkady, Warszawa 2010.
- Lopes J.M.: Pipes. Artisans and trademarks. Quimera Editores, Lisboa 2005.
- Maciejewski M.: Nowa-stara fajka. Odnawianie, higienizacja, naprawy. Maciejewski, Kalisz 2010.
- Pimo: Pimo's Guide to Pipe-Crafting at Home. Morris Publishing, Kearney 1976.
- Schmidt J.: Fajka – powtórne narodziny. Produkcja, konserwacja i renowacja. Schmidt, Poznań 2017.
- Schmidt J.: Fajka turniejowa. O czym fajczarz powinien wiedzieć. Schmidt, Poznań 2017.
- Zając J., Zimmermann E.: Fajki gliniane. Gdynia 2011.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Forum Polskiej Fajki: <http://fajczarze.pl>
- Forum poświęcone wykonywaniu fajki: <http://pipemakersforum.com>
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie (kształcenie według podstawy programowej z 2017 r.) stolarz 752205: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/752205.pdf
- Kwartalnik wydawany w USA poruszający tematykę fajek i ich wytwórców: „Pipes and tobaccos”: <https://pipesandtobaccomagazine.com>
- Podstawowa encyklopedia wiedzy fajkarskiej: <https://pipedia.org>
- Poradnik – fajka w teorii: <http://www.fajka.net.pl/poradniki/fajka-w-praktyce/wprowadzenie>
- Poradnik miłośników fajki tradycyjnej: <http://www.fajka.net.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Przewodnik po fajkach i paleniu: <https://facetpo40.pl/nowe-hobby/przewodnik-po-fajkach-i-paleniu>
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.edu.pl>
- Rady Polskich Klubów Fajki: <http://rpkf.art.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Toruński Instytut Fajki: <http://tifajki.wixsite.com/klub>
- Wykaz dostawców materiałów do wykonywania fajek: http://www.pfeifenfreun.de/bastel/adressen_e.html
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>
- Związek Rzemiosła Polskiego – Wykaz standardów egzaminacyjnych: <https://zrp.pl/dzialalnosc-zrp/oswiata-zawodowa/egzaminy/standardy-egzaminacyjne/wykaz-standardow-egzaminacyjnych>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.

Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzenie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).

Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Akryl	Włókno syntetyczne, tworzywo sztuczne, lakier lub farba otrzymywane z żywic akrylowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/akryl.html [dostęp: 31.10.2018]
2	Czarny dąb	Inaczej polski heban, kopalne drewno o czarnej barwie, bardzo cenione w meblarstwie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/czarny%20d%C4%85b.html [dostęp: 31.10.2018]
3	Główka	Cały przedni element fajki, wykonany z drewna, piany morskiej, ceramiki.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.fajka.net.pl/poradniki/podstawy/budowa-fajki/ [dostęp: 31.10.2018]
4	Klocki drewna	Materiał wykorzystywany do wykonywania fajki - elementu, w którym dochodzi do spalania tytoniu np.: wrzosiec, dąb, drewno oliwne, drewno czereśni, morta.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://pipedia.org/wiki/Glossary [dostęp: 31.10.2018]
5	Piana morska	Wydobywana jest ze złóż kostnych pozostałości mikroskopijnych morskich stworzeń, które zasiedlały niegdyś dna mórz i gromadziły się tam przez miliony lat.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.fajka.net.pl/poradniki/wlasnorecznie/wlasnorecznie-wykonana-fajka [dostęp: 31.10.2018]
6	Podstawa	Część fajki wykonana z drewna, piany morskiej, ceramiki, składająca się z komina, główki, szyjki, gniazda czopa, do którego jest wstawiany ustnik fajki.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.fajka.net.pl/poradniki/podstawy/budowa-fajki/ [dostęp: 31.10.2018]

7	Polerka	Obrabiarka skrawająca (rodzaj szlifierki) do polerowania za pomocą past lub emulsji polerskich nakładanych np. na tarcze (p. tarczowa) lub taśmy polerskie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/polerka.html [dostęp: 31.10.2018]
8	Reumatyczne choroby	Choroby objawiające się bólami i zmianami zapalnymi w obrębie narządów ruchu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/szukaj/Reumatyczne%20choroby.html [dostęp: 31.10.2018]
9	Sygnatura	Własnoręczny podpis (pełny lub skrócony), monogram lub określony znak artysty umieszczony na jego dziele.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/sygnatura.html [dostęp: 31.10.2018]
10	Szlifierka	Obrabiarka lub ręczny przyrząd do szlifowania.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/Szlifierka.html
11	Tokarka	Obrabiarka skrawająca służąca głównie do toczenia.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/tokarka.html [dostęp: 31.10.2018]
12	Ustnik	Część fajki umieszczana w ustach palacza, obejmująca czop, zgryz i kanał dymowy. Wykonana z akrylu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://pipedia.org/wiki/Glossary [dostęp: 31.10.2018]
13	Wrzosiec	Gatunek zimozielonej rośliny zdrewniałej — krzewinki z rodziny wrzosowatych podobnej do wrzosu, występującej w zachodniej i północnej Europie, w warunkach klimatu umiarkowanego morskiego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/wrzosiec.html [dostęp: 31.10.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.